

Asia: VN/15822/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta (yksityiset digipostipalvelut)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta, jolla mahdollistetaan viranomaisviestien näyttäminen Suomi.fi-viestien rinnalla myös yksityisten digipostipalvelujen käyttöliittymissä. Esityksen tavoite on kannatettava ja tukee Suomen siirtymää kohti digitaalisen viranomaisasioinnin ensisijaisuutta sekä kansalaisten ja yritysten sujuvampaa asiointia.

Korostamme, että esitys on tärkeä mutta rajattu osa laajempaa siirtymää kohti digitaalisten palvelujen ensisijaisuutta. Digipostipalvelujen kehittäminen luo perustaa julkisen hallinnon uudistamiselle, jossa automaatiota ja ennakoivia palvelumalleja hyödynnetään siten, että erillinen asiointitarve vähenee tai poistuu. Digitaalinen ensisijaisuus tulisi jatkossa toteuttaa oletusarvoisesti, tekoälyn mahdollisuudet hyödyntäen ja erityisryhmien tarpeet huomioiden.

Pidämme myönteisenä ratkaisua, jossa viranomaisviestit säilytetään keskitetysti viranomaisen hallinnoimassa taustapalvelussa ja yksityisille digipostipalveluille avataan ainoastaan katseluoikeus. Tämä malli tukee tietoturvaa, tietosuoja ja oikeusturvaa sekä vähentää hajautettuun säilytykseen liittyviä riskejä. Samalla keskitetty säilytys ja rajapintapohjainen katselumalli madaltavat uusien palveluntarjoajien markkinoille tulon kynnystä, edistävät kilpailua ja luovat edellytyksiä innovatiivisille, käyttäjälähtöisille palveluratkaisuille. On myös tärkeää, että Suomi.fi-viestien käyttöliittymä säilyy jatkossakin vaihtoehtona palvelujen saavutettavuuden ja jatkuvuuden turvaamiseksi.

1. Avoin kilpailu ja markkinoille pääsy

Esityksessä kuvattu sopimusmalli luo hyvät edellytykset avoimelle ja toimivalle kilpailulle, mikä on keskeistä myös digitaalisten palvelujen laajemman kehityksen kannalta. Kilpailu ja markkinaehtoinen kehitys tukevat innovaatioita ja käyttäjälähtöisiä ratkaisuja.

Toimeenpanossa on kuitenkin varmistettava aidosti syrjimätön ja läpinäkyvä liittymismalli. Liittymisehdot, tekniset vaatimukset sekä muutoksiin liittyvät menettelyt ja siirtymäajat on julkaistava ennakoitavasti ja yhdenmukaisesti kaikille toimijoille.

2. Yhteentoimivuus ja rajapintojen hallinta

Jotta digipostipalvelut voivat toimia osana laajempaa digitaalista asiointikokonaisuutta, yhteentoimivuus ja rajapintojen hallinta ovat keskeisiä. Kannatamme viranomaisen ja palveluntarjoajien välistä yhteistyötä tietoturvan, yhteentoimivuuden ja palvelun jatkuvuuden varmistamiseksi.

Yhteistyövelvoite tulee kuitenkin konkretisoida. Tämä edellyttää avoimia ja dokumentoituja rajapintoja, testausympäristöjä, selkeitä palvelutasoja sekä riittäviä siirtymäaikoja muutostilanteissa. Erityisesti pk-yritysten ja uusien toimijoiden näkökulmasta on tärkeää, ettei tekninen tai hallinnollinen taakka kasva kohtuuttomaksi.

3. Tietoturva, tietosuoja ja valvonta

Viranomaisviestinnän luonne edellyttää korkeaa tietoturvan ja tietosuojan tasoa. Samalla digitaalisen asiointin ensisijaisuuden edistäminen edellyttää, että sääntely ja valvonta ovat riskiperusteisia ja oikeasuhtaisia.

Selkeät ja ennakoitavat vaatimukset vahvistavat luottamusta ja mahdollistavat sen, että myös pienemmät toimijat voivat tarjota palveluja ilman tarpeettomia esteitä, kuitenkin vaarantamatta viestinnän luotettavuutta tai käyttäjien oikeusturvaa.

4. Häiriötilanteet ja palvelun jatkuvuus

Digitaalisten palvelujen ensisijaisuus korostaa palvelujen toimintavarmuutta. Pidämme tärkeänä, että esityksessä on varauduttu häiriötilanteisiin ja mahdollistettu puuttuminen toimintaan tietoturvan tai luotettavuuden vaarantuessa.

Käytännön toteutuksessa häiriötilanteita koskevien menettelyjen tulee olla selkeitä ja ennakoitavia. Irtikytkentöjen kynnyks, dokumentointi ja viestintä on määriteltävä siten, etteivät tiedoksiantojen oikeusvaikutukset tai käyttäjien asema vaarannu.

5. Yritysten ja yhteisöjen asioinnin kehittäminen

Yritysten ja yhteisöjen näkökulmasta digitaalisten palvelujen ensisijaisuuden tulee ulottua yksittäisiä tiedoksiantoja pidemmälle. Digipostipalvelut voivat toimia osana kokonaisuutta, jossa viranomaisasiointi integroidaan sujuvasti organisaatioiden omiin prosesseihin.

Pidämme välttämättömänä, että yrityksille ja yhdistyksille kehitetään toimiva digitaalinen identiteetti ja asiointivaltuudet ja että viranomaiset myös hyväksyvät valmisteilla olevan organisaatioiden identiteettilompakon asioinnin välineeksi. Tämä mahdollistaa viranomaispalvelujen oletusarvoisesti digitaalisen tuottamisen myös organisaatioille, vähentää hallinnollista taakkaa ja luo edellytyksiä automaation ja ennakoivien palvelumallien laajemmalle hyödyntämiselle.

6. Käyttöönoton aikataulu

Esitämme, että käyttöönoton aikataulua muutetaan siten, että yksityisten digipostipalvelujen ja sähköisen viranomaisviestinnän ensisijaisuuden toimeenpano käynnistyvät samanaikaisesti. Tämä on tärkeää, jotta kansalaisille syntyy aito valinnan mahdollisuus Suomi.fi-viestipalvelun ja yksityisten digipostipalvelujen välillä heti alusta alkaen. Käyttöönotto ei saa johtaa epätasapainoiseen kilpailutilanteeseen, jossa käyttäjät ohjautuvat ensin laajasti julkisesti tuotettuun kanavaan, kun markkinaehtoiset vaihtoehdot tulevat käyttöön vasta myöhemmin.

Yhteenveto

Teknologiateollisuus ry katsoo, että hallituksen esitysluonnos on oikeansuuntainen ja tukee yhteiskunnan digitalisaatiota sekä julkisen hallinnon tehokkuutta. Digipostipalvelujen mahdollistaminen on tärkeä konkreettinen askel kohti digitaalisten palvelujen ensisijaisuutta. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää kuitenkin avointa ja syrjimätöntä markkinamallia, toimivaa yhteentoimivuutta, oikeasuhtaista tietoturvaa sekä hallittua, ennakoitavaa ja kilpailullisesti yhdenvertaista käyttöönottoa.

Mikkilä Joonas
Teknolohiateollisuus ry